

EURÓPAI PARLAMENT

2004

2009

Plenárisülés-dokumentum

14.5.2008

B6-0222/2008

ÁLLÁSFOGLALÁSRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

a Bizottság nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 103. cikkének (2) bekezdése alapján

előterjesztette: Joseph Daul, Mairead McGuinness, Maria Martens, John Bowis, Gay Mitchell és Neil Parish

a PPE-DE képviselőcsoportja nevében

az élelmiszerárak növekedéséről az EU-ban és a fejlődő országokban

az Európai Parlament állásfoglalása az élelmiszerárak növekedéséről az EU-ban és a fejlődő országokban

Az Európai Parlament,

- tekintettel az EK-Szerződés 33. cikkére,
 - tekintettel az emelkedő élelmiszer- és takarmányárakról szóló, 2007. október 25-i állásfoglalására,
 - tekintettel a 2008. évi területpihentetésről szóló 2007. szeptember 26-i jogalkotási állásfoglalására,
 - tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel évekig tartó stabil, vagy csökkenő árutözsdei árak után a közelmúltban az élelmiszerárak világszerte megnövekedtek, ez pedig magasabb kiskereskedelmi árakhoz vezet,
- B. mivel a világ gabonatermelését zord időjárási viszonyok befolyásolták, nevezetesen a valószínűleg az éghajlatváltozás számlájára írható aszályok és árvizek,
- C. mivel a rizs ára az egy évvel ezelőtti tonnánkénti 300 USD-ről az abszolút rekordot jelentő a mindenkori legmagasabbat jelentő 1 000 USD-re ugrott,
- D. mivel a búza és szójabab ára idén már rekordot döntött azzal, hogy a búzafélék ára 130%-kal, a szójababé 87%-kal, a kukoricáé pedig 31%-kal drágult,
- E. mivel egyes mezőgazdasági nyersanyagok, mint például a búza ára, jelentősen csökkent az év elején tapasztalt magas szinthez képest, de még mindig rendkívül ingatag maradt,
- F. mivel a legutóbbi becslések szerint a világ 2008-as gabonatermése 2,6 %-os növekedéssel el fogja érni a 2 164 millió tonnányi rekordmennyiséget, mivel ugyanakkor ezek a becslések a kedvező klímaviszonyoktól függenek;
- G. mivel a világ élelmiszer-kereslete nagyobb ütemben növekszik, mint a kínálat, nem utolsósorban azért, mert a feltörekvő gazdaságú országokban, például Indiában és Kínában az emelkedő bevételek a népesség növekvő számával és a fokozódó urbanizációval párosulva felhajtják elsősorban a húsipari és tejtermékek, valamint ebből kifolyólag a takarmány iránti keresletet,
- H. mivel a világ évi 82 millióval növekvő népessége veszélyezteti az élelmezésbiztonságot, különösen a fejlődő világban, és mivel a föld összlakosságának 2025-re jósolt száma 8 milliárd fő,
- I. mivel a növekvő árak destabilizáló erőként hatnak a világgazdaságra, és már több

országban is zavargásokhoz vezettek;

- J. mivel a Világbank becslései szerint a felfele tartó élelmiszerárak a fejlődő országokban több mint 100 millió ember taszíthatnak még súlyosabb szegénységbe,
- K. mivel a segélyszervezetek költségevetését súlyosan megterhelték a magasabb nyersanyagárak, még inkább megnehezítve azt, hogy szükséghelyzetekben azonnali ellátást biztosítsanak,
- L. mivel az Élelmezési Világprogram 2008. március 20-i rendkívüli vészhelyzeti felhívásának idején az élelmiszerek árai a 2007. júniusiakhoz képest 55 %-kal emelkedtek, amelynek következtében a Világprogram élelmiszeradagokra szánt költségvetése 500 millió USD-vel volt kevesebb a szükségesnél, mivel az ezt követő három hétben az élelmiszerek árai további 20%-kal növekedtek,
- M. mivel az Élelmiszer Világprogram feladata azonnali segítséget nyújtani a világ legveszélyeztetettebb éhezőknek, köztük csak Dárfúrban közel 3 millió főnek, és 80 másik országban további 70 millió embernek,
- N. mivel az éhezés következményei jobban érezhetők vidéken (ahol a mezőgazdaságtól vagy azzal összefüggő vidéki tevékenységektől közvetlenül függő lakosság akár 60%-a is él), és mivel a mezőgazdaság a fejlődő országok fő gazdasági ágazata (az AKCS-országok GDP-jének 20 %-át teszi ki, és a munkahelyek kétharmadát nyújtja),
- O. mivel a fejlődő országok mezőgazdaságának kimutatható jelentősége ellenére sem a nemzeti kormányok, sem az uniós fejlesztési együttműködési politikák nem tulajdonítottak elsőbbséget ennek a kulcsfontosságú ágazatnak, és ráadásul a kistermelők egyre inkább peremre szorulnak;
- P. mivel a fejlődő országokban a mezőgazdaság fellendülésének egyik komoly akadálya az, hogy a kistermelők gyakran nem kaphatnak mikrohitelt, vagy kölcsönt a javított minőségű takarmánymagokba, permetezőszerekbe és öntözőberendezésekbe történő befektetés céljára, illetve a termést a kártevőktől és növénybetegségektől védő szükséges eszközök beszerzésére, néha abból a tényből származóan, hogy nem saját tulajdonuk a föld, és ezért nincs a hitelre biztosítékuk,
- Q. mivel egyes országok, mint például Thaiföld, Vietnam és Kína exporttilalmat, kvótákat és adókat vezettek be annak megakadályozására, hogy a mezőgazdasági nyersanyagok elhagyják országaikat, tovább nehezítve ezáltal a dohai forduló sikeres lezárását,
- R. mivel a termékek magas árainál fogva a termőföldárak is erősen megemelkedtek, ez pedig még inkább megnehezíti a mezőgazdasági termelés céljára történő földbérlést vagy -vásárlást;
- S. mivel a feltörekvő országok fogyasztási szokásai gyors változáson estek át, például Kínában a marhahúsfogyasztás megháromszorozódott, fejenként évi 50 kg-ra nőtt az elmúlt évtizedben,
- T. mivel történelmi távlatból tekintve a gabona ára reálértéken – egészen a közelmúltig –

csökkenő tendenciát mutatott, és mivel a gabonafélék árai 1975-ben kétszer többre kerültek mint most;

- U. mivel a kiskereskedelmi élelmiszerárak nem tartottak lépést a megélhetési költségekkel, és a termelői árak nem tudták felvenni a versenyt a kiskereskedelmi árakkal;
- V. mivel az összetett takarmány emelkedő ára felhajtja az állattenyésztési ágazat termelési költségeit;
- W. mivel a mezőgazdasági kutatásra és technológiára fordított kiadások nem tudtak lépést tartani a növekvő igényekkel;
- X. mivel az EK-Szerződés 33. cikke megállapítja, hogy az ellátás hozzáférhetőségének, valamint annak biztosítása, hogy a fogyasztók megfelelő áron jussanak az ellátáshoz, a közös agrárpolitika célkitűzéseit képezik,

Élelmiszer-termelés és kiskereskedelem

1. hangsúlyozza, hogy minden más cél előtt arra kell törekedni, hogy szerte a földgolyón minden ember élelmiszerhez jusson; hangsúlyozza, hogy az élelemnek ésszerű áron elérhetőnek kell lennie; hangsúlyozza, hogy a közös agrárpolitika (KAP) eddig elfogadható élelmiszerárakat biztosított nemcsak a belső piac, de a világpiac számára is;
2. visszautasít minden, a KAP megszüntetésére irányuló felszólítást;
3. a beruházások növelésére szólít fel elsősorban a fejlődő országok mezőgazdasági struktúráinak, piaci információs rendszereinek és kutatásának javításáért, hogy ezáltal növekedjék a termelékenység, és le lehessen küzdeni a szerkezeti problémákat;
4. rámutat arra, hogy a mezőgazdaság kevésbé intenzív formáit – köztük a biotermelést és egyes növényvédő szerek használatának korlátozását – támogató uniós indíttatás következménye az EU mezőgazdasági teljesítményének csökkenése; hangsúlyozza, hogy a termés védelmére rendelkezésre álló megoldások további korlátozása ezt a negatív jelenséget tovább erősítené; elismeri az uniós fogyasztóknak az ilyen termékek iránti érdeklődését, de rámutat arra, hogy ezek a rendszerek kevésbé produktívak;
5. hangsúlyozza, hogy tiszteletben kell tartani az uniós mezőgazdasági termelők jövedelmi helyzetét; rámutat arra, hogy a takarmány, energia, trágya és egyéb ráfordítások növekvő árai mellett, továbbá a normáknak való egyre költségesebb megfelelés mellett a mezőgazdasági termelők jövedelmének jelentősen meg kellene növekednie, hogy az élelmiszer iránti keresletet továbbra is el tudják látni; rámutat arra, hogy a mezőgazdasági üzemek bevétele alig emelkedett, és hogy bizonyos tagállamokban a mezőgazdasági termelők jövedelme tulajdonképpen csökkent;
6. a lehető leghangsúlyosabban kiemeli, hogy a nyersanyagokhoz kapcsolódó költségek aránylag kis összetevőt képeznek sok élelmiszertermék összköltségében, különösen a feldolgozott élelmiszerek esetében, és hogy még a búza árának nemrégiben bekövetkezett emelkedését követően is, a búza előállításához kapcsolódó költségek csak kevesebb, mint 10%-kal befolyásolják egy vekni kenyér kiskereskedelmi árát az Egyesült Királyságban,

illetve kevesebb, mint 5%-kal egy bagett árát Franciaországban;

7. felkéri a Bizottságot és a tagállamokat, hogy elemezzék a termelői árak és a nagyobb kiskereskedők árai közötti ellentmondásokat;
8. hatásvizsgálatot kér a kiskereskedelmi forgalmazóknak az élelmiszerláncban játszott szerepéről; rámutat, hogy az élelmiszerek kiskereskedelmi árai a megélhetési költségekhez képest aránytalanul megemelkedtek; rámutat arra, hogy a kiskereskedelmi forgalmazók domináns helyzetben vannak a piacon az élelmiszerárak meghatározásánál; felszólítja a kiskereskedelmi forgalmazókat, hogy a termelőknek jutányos árat fizessenek, ugyanakkor viszont ésszerű áron kínálják az élelmiszereket a fogyasztók számára;
9. rámutat arra, hogy az EU gabonakészletei csupán 30 napra elegendőek, és erősen kétségbe vonja, hogy élelmiszerkészleteink szintje megfelelő volna, különös tekintettel a lehetséges válságokra;

Nemzetközi kereskedelem

10. kéri a WTO-tárgyalások dohai fordulójának gyors, méltányos és kiegyensúlyozott lezárását; rámutat arra, hogy a „Fegyvereken kívül mindent” megállapodás értelmében a legkevésbé fejlett országok, ugyanúgy mint a múltban, a jövőben is kvóta- és vámmentesen férnek hozzá az EU piacaihoz; rámutat arra, hogy a nettó élelmiszer-behozatalra szoruló országok kereskedelmi mérlegének hiánya nagyobb lesz, míg az élelmiszer-exportáló országok kereskedelmi mérlege javulni fog; felhívja a feltörekvő országokat, hogy vizsgálják meg az élelmiszer-kiviteli tilalmak következményeit;
11. rámutat arra, hogy fenn kell tartani a kereskedelmet célzó támogatás elvét; azonnali élelmiszersegélyt sürget az élelmiszerhiányos helyzetek rövid távú enyhítése érdekében, hosszú távon pedig komoly kísérletet kell tenni a fejlődő országok mezőgazdasági termelékenységének növelésére és a világkereskedelmi rendszerbe történő integrálásukra;
12. a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatban jobb előrejelzéseket szorgalmaz annak érdekében, hogy sokkal korábban azonosíthatók legyenek a világ élelmiszer-ellátásának uralkodó irányzatai;
13. sürgeti a technológia és annak alkalmazásai terén végzett kutatások fokozását a mezőgazdaság termelékenységének növelése és a feldolgozás javítása érdekében, különösen a fejlődő országokban;
14. kéri, hogy a harmadik országbeli szereplőket az uniós termelőkkel azonos szintű ellenőrzésnek vessék alá, de elismeri, hogy segítséget kell nyújtani a fejlődő országoknak, hogy megfeleljenek az EU növény-egészségügyi szabványainak;

Fejlődő országok

15. felhívja a tagállamokat és a nemzetközi közösséget, hogy sürgősen teljesítsék az Élelmezési Világprogram rendkívüli segélykérését, és nyújtsanak segítséget abban, hogy szembeszállhasson az éhezés elleni küzdelemben megjelenő, a szárnyaló élelmiszer- és olajárakkal, a részben az éghajlatváltozásnak betudható, egyre szélsőségesebb időjárási

jelenségekkel és a világ csökkenő élelmiszerkészleteivel járó új kihívásokkal;

16. felhívja a nemzetközi közösséget, hogy fokozza az elsivatagosodás, a talajdegradáció és a szárazság elleni erőfeszítéseket az élelmezésbiztonság és a vízhez való hozzáférés javítása érdekében, különösen a szegény országokban;
17. emlékezteti az EU-t és a tagállamokat arra, hogy az első millenniumi fejlesztési célkitűzés értelmében vállalták, hogy segítséget nyújtanak ahhoz, hogy 2015-re felére csökkenjen az éhezéstől szenvedő népesség aránya, és felhívja a Bizottságot, a Tanácsot és a tagállamokat, hogy fogadjanak el – és finanszírozzanak megfelelően – minden, e kötelezettségvállalás tiszteletben tartása érdekében szükséges intézkedést ;
18. ezzel összefüggésben felhívja a tagállamokat, hogy tartsák tiszteletben a fejlesztési segély bruttó nemzeti jövedelmükhöz viszonyított arányának fokozatos növelésére vonatkozó kötelezettségvállalásukat, és a 2010-es 0,56%-os ODA/GNI célkitűzés után 2015-re ériék el a 0,7%-os arányt;
19. felhívja a Tanácsot, hogy a finanszírozási kötelezettségvállalások megerősítésével és a millenniumi fejlesztési célokkal kapcsolatos uniós cselekvési programnak a júniusi Európai Tanács általi elfogadásával fokozza a millenniumi fejlesztési célok melletti elkötelezettségét; úgy véli, hogy ennek az uniós cselekvési programnak adott időkeretben megvalósuló olyan konkrét mérföldköveket és cselekvéseket kellene tartalmaznia a kulcsfontosságú területeken – oktatás, egészségügy, vízügy, mezőgazdaság, növekedés és infrastruktúra –, amelyek hozzájárulnak a millenniumi fejlesztési célok 2015-re történő megvalósításának biztosításához, más célkitűzések mellett az éhezés 2015-re történő megszüntetése céljából;
20. felhívja a Bizottságot, a Tanácsot és a tagállamokat, hogy a 2007–2013-as pénzügyi keret félidős felülvizsgálata során kellő mértékben gondoskodjanak az élelmezésbiztonság és a humanitárius segítségnyújtás kihívásainak kezeléséről;
21. felhívja a Bizottságot, hogy lehetőség szerint az Európai Beruházási Bankkal együttműködve helyezzen nagyobb hangsúlyt a mezőgazdasági kistermelőknek szóló mikrofinanszírozási programokra a fejlődő országokban, és a mezőgazdasági együttműködés keretében foglalkozzon tovább a tulajdonjogok és a tulajdonra vonatkozó jogszabályok kérdésével;

Területpihentetés

22. üdvözli az EU mezőgazdasági minisztereinek a területpihentetési kötelezettségek 2008-ra történő felfüggesztésére irányuló bizottsági javaslat elfogadására vonatkozó határozatát;
23. tudomásul veszi a Bizottság becslését, hogy ez a lépés körülbelül 2,9 millió hektár földterületet fog felszabadítani a gabonatermelés számára, és körülbelül 10 millió tonnával növeli a jövő évi betakarítást;
24. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Tanács nem fogadta el a Parlament arra vonatkozó módosításait, hogy 2009-re is függeszték fel a területpihentetési kötelezettségeket, és reméli, hogy a KAP állapotfelmérése során foglalkoznak ezzel az üggyel;

25. rámutat arra, hogy a termeléstől függetlenül közvetlen kifizetések rendszerében nincs szükség készletgazdálkodási eszközre, és annak adminisztrációja rendkívül leterhelő; rámutat arra, hogy az EU területén rendelkezésre álló teljes mezőgazdasági hasznosítású területet hasznosítani kell a termelés fokozása érdekében;
26. felszólít a területpihentetés eltörlésére az EU-n belül, mivel ez az eszköz elvesztette jelentőségét;

Bioüzemanyagok

27. elfogadja, hogy a bioüzemanyag-termelésre szánt termés támogatása többé nem indokolt, de a lehető leghatározottabban hangsúlyozza, hogy jelenleg az EU teljes mezőgazdasági hasznosítású földterületének mindössze 2–3%-át használják ilyen termelésre, és az EU tekintetében túlzottak a média azon híradásai, amelyek a bioüzemanyagokat teszik felelőssé a jelenlegi élelmezési válságért;
28. egyetért azonban azzal, hogy egyes országok, mint például az USA azon politikája, amely nagyobb földterületeket jelölt ki bioetanol előállítására szolgáló kukorica termelésére, kihatott a kukorica és más gabonák árára és elérhetőségére a világ élelmiszerpiacán;
29. rámutat arra, hogy jelenleg a fosszilis üzemanyagok helyettesítőiként csak a bioüzemanyagok jöhetnek számításba, amelyek széles körben hozzáférhetők a piacon, ezenkívül a fosszilis üzemanyagokkal ellentétben megújíthatók, és általuk az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása jelentősen visszafogható; üdvözli a Bizottság azon javaslatát, amely fenntarthatósági kritériumokat vezetne be a bioüzemanyag-termelésre;
30. megjegyzi, hogy az EU-ban bioetanol előállítására felhasznált minden egyes tonna gabona akár 40%-a melléktermék formájában visszajut a takarmányozási ágazatba;
31. felhívja azonban a Bizottságot és a tagállamokat, hogy tegyenek többet a másodgenerációs bioenergia használatának és előállításának előmozdítása érdekében, amely elsődleges mezőgazdasági termények helyett trágyát és mezőgazdasági hulladékanyagot dolgoz fel;

Biotechnológia: élelmiszer és takarmány

32. mély aggodalommal jegyzi meg, hogy az összetett takarmány ára tonnánként 75 euróval emelkedett, és a takarmánygabona kritikus hiánya következtében továbbra is emelkedik, ami további 10 milliárd euró költséget jelent az EU állattenyésztői ágazata számára;
33. úgy véli, hogy a jelenlegi válság azonnali és alapos vita lefolytatását igényli az EU intézményei és a tagállamok körében arról, hogy milyen szerepet játszhat a modern biotechnológia az élelmiszerek továbbra is elfogadható áron történő termelésének biztosításában;
34. aggodalommal állapítja meg, hogy a géntechnológiával való módosítás jóváhagyásának megakadályozása más takarmány-alapanyagok árának emelkedését okozza, ami rontja az EU-beli állattartók versenyképességét, és olyan paradox helyzethez vezet, hogy az uniós fogyasztók géntechnológiával módosított takarmányt használó harmadik országokból származó húsipari és állati termékeket vásárolnak;

35. emlékeztet arra, hogy az EU-ban termelt összetett takarmányok 85%-a tartalmaz géntechnológiával módosított termékeket;
36. felhívja a Bizottságot, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóságot (EFSA) és a tagállamokat, hogy ismerjék el az EU-nak a harmadik országokból származó növényi fehérje behozatalától való függőségét, és állapítsanak meg GM-határértékeken alapuló működőképes behozatali szabályokat, és csökkentsék az indokolatlan késedelmeket az EU géntechnológiával való módosítást jóváhagyó rendszerében;

Pénzpiacok

37. rámutat arra, hogy a mezőgazdasági áruk terén a közelmúltban tapasztalható spekuláció a legfontosabb élelmiszer-termékek árának emelkedéséhez vezetett;
38. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezen állásfoglalást a Bizottságnak és a Tanácsnak.